

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมในรายการโทรทัศน์ และเพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับเนื้อหาด้านจริยธรรมในรายการโทรทัศน์

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับจริยธรรม

ตอนที่ 2 สำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับเนื้อหา
ด้านจริยธรรมในรายการโทรทัศน์

สาเหตุที่งานวิจัยนี้จำต้องแบ่งเป็น 2 ตอน ก็เพื่อนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์

เนื้อหาในตอนที่ 1 มาสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ว่า จะได้รับเนื้อหาจริยธรรมด้านต่าง ๆ จากรายการโทรทัศน์ ว่าสอดคล้องหรือแตกต่างจาก ผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัยหรือไม่ สำหรับรายละเอียดแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับจริยธรรม

ประชากร คือ รายการโทรทัศน์ที่เผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษา คือ รายการโทรทัศน์ที่แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 และช่อง 9 ในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาทุกรายการ ในแต่ละสถานี โดยการสุ่มอย่างง่ายวันละ 1 สถานี แล้วเรียงไปจนครบทั้ง 4 สถานี แล้วจึงเริ่มต้นรอบใหม่จนครบ 4 สัปดาห์ การสุ่มอย่างง่ายได้สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 เป็นสถานีแรก หลังจากนั้นจึงเป็นช่อง 5 7 และ 9 ตามลำดับ โดยเริ่มศึกษาจากรายการที่ออกเผยแพร่ ระหว่างวันที่ 24 มกราคม ถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2530 ได้ตัวอย่างรายการ ดังนี้ คือ

รายการจาก สถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 ในวันที่ 24, 28 มกราคม 2530

1, 5, 9, 13, 17 กุมภาพันธ์ 2530

รายการจากสถานีโทรทัศน์ ช่อง 5 ในวันที่ 25, 29 มกราคม 2530
2, 6, 10, 14, 18 กุมภาพันธ์ 2530

รายการจากสถานีโทรทัศน์ ช่อง 7 ในวันที่ 26, 30 มกราคม 2530
3, 7, 11, 15, 19 กุมภาพันธ์ 2530

รายการจากสถานีโทรทัศน์ ช่อง 9 ในวันที่ 27, 31 มกราคม 2530
4, 8, 12, 16, 20 กุมภาพันธ์ 2530

ซึ่งตัวอย่างรายการที่สุ่มได้ จะเป็นตัวแทนรายการโทรทัศน์ใน 1 สัปดาห์ ของแต่ละสถานีโทรทัศน์ รวมจำนวนตัวอย่างที่ศึกษาทั้งสิ้น 226 รายการ จำแนกเป็นรายการประเภทต่าง ๆ คือ รายการข่าว รายการสารคดี รายการบันเทิง รายการละครและภาพยนตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา คือ แบบประเมินจริยธรรมในรายการโทรทัศน์ โดยถือเอาคำสำคัญที่ระบุความหมายจริยธรรมด้านต่าง ๆ ในแต่ละเหตุการณ์ของรายการโทรทัศน์ เป็นตัวพิจารณาเนื้อหาจริยธรรมที่จะเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตัดแปลงจากเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526 : 6-7) ซึ่งแบ่งเนื้อหาจริยธรรมออกเป็น 9 ประการ ได้แก่

1. ความประหยัด
 - 1.1 การใช้จ่ายเงิน
 - 1.2 การใช้วัสดุอุปกรณ์
 - 1.3 การใช้เวลา
 - 1.4 การใช้ทรัพยากร
2. ความขยันหมั่นเพียร
 - 2.1 ในการศึกษาเล่าเรียน
 - 2.2 ในการปฏิบัติงาน
3. ความมีสติปัญญา
 - 3.1 ในการศึกษาเล่าเรียน

- 3.2 ในการปฏิบัติงาน
- 3.3 ในการฝึกสมาธิและควบคุมอารมณ์
- 3.4 ในการดำเนินชีวิต
4. การพึ่งตนเอง
 - 4.1 ในการศึกษาเล่าเรียน
 - 4.2 ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
 - 4.3 ด้านเศรษฐกิจ
 - 4.4 ด้านปกครองตนเอง
5. ความรับผิดชอบ
 - 5.1 ต่อตนเอง
 - 5.2 ต่อครอบครัว
 - 5.3 ต่อสังคม
6. ความสามัคคี
 - 6.1 การให้ความร่วมมือ
 - 6.2 รักหมู่คณะ
 - 6.3 ปฏิบัติกิจกรรมร่วมหมู่คณะได้
 - 6.4 ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
7. ความยึดมั่นในคุณธรรม
 - 7.1 รู้และเข้าใจในหลักธรรมพื้นฐาน
 - 7.2 นำหลักธรรมไปปฏิบัติได้
8. ความมีวินัย
 - 8.1 ในตนเอง
 - 8.2 ในหมู่คณะและสังคม

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9. ความรักชาติ
 - 9.1 คำร้องเอกลักษณ์ความเป็นไทย
 - 9.2 ป้องกันรักษาเกียรติของชาติ
 - 9.3 ความนิยมไทย
 - 9.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรของชาติ

การสร้างและทดสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นำจริยธรรมทั้ง 9 ด้าน ตามเกณฑ์ของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มาสร้างแบบประเมิน
2. รวบรวมคำสำคัญและเหตุการณ์ที่พิจารณาแล้วว่าสามารถระบุจริยธรรมด้านใด ด้านหนึ่งอย่างชัดเจน มาเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาวิเคราะห์เนื้อหา
3. นำแบบประเมินจริยธรรม มาทดสอบความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยง ดังต่อไปนี้
 - 3.1 การทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำแบบประเมินจริยธรรมเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้พิจารณา จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขและทดลองใช้กับเนื้อหาที่สุ่มมา แล้วนำมาปรับปรุงอีกครั้ง โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้จริง
 - 3.2 การทดสอบความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากรายการโทรทัศน์ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มาทดสอบความเที่ยงโดยให้ผู้ร่วมวิเคราะห์เนื้อหาและผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์ที่สุ่มมาประเภทรายการละ 5 รายการ รวมทั้งหมด 20 รายการ แล้วตรวจสอบความเที่ยงของการวิเคราะห์ โดยอาศัยหลักการคำนวณของ ฮอลสติ (Holsti 1968 : 68) ซึ่งได้ค่าความเที่ยง = 0.78 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

การวิเคราะห์เนื้อหา

วิเคราะห์คำสำคัญของจริยธรรมในด้านต่าง ๆ และเหตุการณ์ในรายการโทรทัศน์ โดยมีหน่วยในการวิเคราะห์ 1 หน่วย ในแต่ละเหตุการณ์ การวิเคราะห์ให้รหัสระดับบัณฑิตศึกษา ที่ได้ศึกษาเกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหามาแล้วจำนวน 1 ท่าน วิเคราะห์เนื้อหาของกลุ่มตัวอย่างพร้อมกับผู้วิจัยหลังจากวิเคราะห์แล้วทำการสุ่มรายการมาวิเคราะห์ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง หากพบว่ามีการวิเคราะห์เกิดข้อผิดพลาดจะทำการวิเคราะห์เนื้อหานั้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

คำนวณหาค่าร้อยละของความถี่ในแต่ละเหตุการณ์ที่กล่าวถึงจริยธรรมด้านต่าง ๆ ในรายการโทรทัศน์ แล้วจัดเรียงลำดับมากน้อยของคะแนน หลังจากนั้นคัดเลือกรายการโทรทัศน์ที่มีความถี่ของค่าคะแนนจริยธรรมสูงสุดไว้ในแต่ละประเภทรายการโทรทัศน์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้จะนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถามเพื่อทำการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ตอนที่ 2 การสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับเนื้อหาด้านจริยธรรมในรายการโทรทัศน์

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 360 คน ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายชั้น (Multi-Stage Sampling) โดยสุ่มท้องที่การศึกษา ซึ่งกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้ ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนในท้องที่การศึกษาที่ 2, 3, 4, 6, 7 และ 8 แล้วจากนั้นสุ่มรายชื่อโรงเรียนในแต่ละท้องที่การศึกษาที่สุ่มได้ข้างต้น ท้องที่การศึกษาละ 1 โรงเรียน แล้วสุ่มรายชื่อนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนละ 60 คน (รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างดูในภาคผนวก ก)

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจความคิดเห็น

เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน
คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบเลือกคำตอบ
เกี่ยวกับ เพศ อายุ โรงเรียน สถานภาพการสมรส พื้นฐานการศึกษา อาชีพของบิดามารดา
ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และการชมโทรทัศน์ในช่วงวันที่ 24 มกราคม ถึง 20
กุมภาพันธ์ 2530 มี 10 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการชมโทรทัศน์ เป็นคำถามแบบเลือก
คำตอบเกี่ยวกับสถานที่ เวลา ความถี่ การเลือกชม และพฤติกรรมหลังชมรายการโทรทัศน์
มี 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นการนำผลการวิเคราะห์เนื้อหาจริยธรรมจากรายการโทรทัศน์ใน
ขั้นตอนที่ 1 โดยคัดเลือกรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาด้านจริยธรรมสูงสุดในแต่ละประเภทรายการ
โทรทัศน์ มาเป็นข้อมูลในการสอบถามความคิดเห็น เป็นคำถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับ
จริยธรรมที่นักเรียนคิดว่า แสดงออกในรายการโทรทัศน์ และคำถามแบบเลือกตอบเกี่ยวกับ
การนำจริยธรรมนั้น ไปประยุกต์ใช้ได้หรือไม่ คำถามในตอนนี้มี 36 ข้อ

การสร้างและทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นำเนื้อหาจากการวิเคราะห์จริยธรรมในรายการโทรทัศน์แต่ละประเภทรายการ
โดย พิจารณาลักษณะของรายการ ดังนี้คือ มีความถี่จริยธรรมมากที่สุดทั้งด้านบวกและด้านลบ
ในแต่ละประเภทรายการโทรทัศน์ ซึ่งจะได้อาไรรายการโทรทัศน์ที่ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม
ทั้งหมด 15 รายการ

2. นำเนื้อหารายการโทรทัศน์ทั้ง 15 รายการให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อการสอน ด้าน
สื่อสารมวลชน และผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ

3. นำเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ
แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามในตอนี่ 3 จำนวน 12 รายการ

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

5. ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในแบบสอบถามที่ทดลองแล้วเห็นว่านักเรียนได้รับ

เนื้อหาจริยธรรมนั้นจรรยา นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสำรวจความคิดเห็น

ตอนที่ 3 จำนวน 12 รายการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วเก็บข้อมูลคืนทันที โดยมีการชี้แจงรายละเอียดในการตอบแบบสอบถาม และให้เวลาในการตอบประมาณ 50 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลถ้าแบบสอบถามใดคำตอบไม่สมบูรณ์ก็ตัดออก ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 336 ชุด แล้วจึงนำมาทำการประมวลผลข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เอส ที เอส 'เอส' เอ็กซ์ รีลีส 2.1 (SPSS-X RELEASE 2.1) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. คำนวณหาค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนตัวและพฤติกรรมการรับชมรายการโทรทัศน์
2. ใช้สถิติ ไค-สแควร์ (Chi-square) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ พื้นฐานการศึกษาของบิดามารดา ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว การรับสารกับความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมในรายการโทรทัศน์